

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

בראשית

כגודל ההשקעה כן גודל התוצאה

שייכת גם באדם בשונה מבהמה. ובהמה זה אותיות בה-מה מה שהיה הוא מה שיהיה.

מסופר על יהודי אחד שכל משפחתו חזרה בתשובה - אשתו והילדים, חוץ ממנו שהיה עקשן מאוד ולא רצה בשום אופן לחזור בתשובה. והנה יום אחד הוא מתקשר לרב ואומר לו "תקנה לי תפילין, תכשיר לי את המטבח, תן לי מזוזות, ציצית, סידור. אני קונה הכל!" הרב היה המום... "מה קרה? איך התהפכת מאה ושמונים מעלות? תגלה לי את הסוד הגדול מה גרם לך לחזור בתשובה?" אומר לו אותו יהודי "תראה, אני בילדותי גרתי ליד חיריה ופעם אחת נכנסתי לחיריה ואיזה ריח סירחון ממש נורא ואיום. לאחר הרבה שנים עברתי דרך שם והנה אני רואה שבנו שם פארק ענק, דשא, מתקנים, שתלו שם פרחים ועצים יפים... עצרתי לרגע ואמרתי אם הר של זבל כל כך גדול ומצחין הצליחו להפוך אותו למקום יפה כל כך ולהסתובב בו, אז גם אני עם כל העוונות שיש לי, עדיין אפשר לתקן ולחזור בתשובה ולהפוך את מדותי הרעות לטובות! ואז החלטתי אני חוזר בתשובה. יש לי סיכוי אני יכול להתהפך ולהשתנות".

וזה ההבדל שבין בני אדם לבהמות, האדם לא משנה באיזה מצב הוא נמצא וכמה הוא חטא, תמיד יכול הוא להתחדש להשתנות ולהפך את כל מידותיו לטובה ולברכה ולהיות נעים הליכות. אולם הבהמות תמיד יישארו אותו דבר מבלי יכולת להתקדם ולהשתנות.

הנה פסוק ואזכור!!!

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פניני "אור החיים" הקדוש

פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדביו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"רבי שמעון אומר [ג"א רבי יעקב אומר] המהלך בדרך ושונה, ומפסיק ממשנתו, ואומר מה נאה אילן זה מה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו" [ט', ט']

ממשיך בעל ה"זרע שמשון" וכותב הסבר אחר במדרש רבה [יא', ו'] מובא על הפסוק "ויברך אלוקים את יום השביעי" שכל מה שברא הקב"ה בששת ימי בראשית צריכים עשיה ותיקון. החרדל והתורמוסים צריכים למיתוק, החיטים צריכים להיטחן, האדם עצמו צריך תיקון.

הסיבה לכך שלא נבראו מתוקנים בגלל שנבראו גם המזיקים בעולם. וכיוון שנבראו ללא תיקון, יש שבח למעשי בני האדם שמשתתפים עם הקב"ה לתקן הקלקול ולהתעסק ביישובו של עולם.

והנה אדם שמהלך בדרך במקום שיש מזיקים ושונה בדברי תורה בשביל להרחיקם, ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה שהם מעשי בני אדם שנבראו ללא תיקון, אז הוא משתבח במעשה בני אדם ויש לו הנאה מכך שהעולם נברא ללא תיקון. וממילא יש לו הנאה מכך שיש מזיקים בעולם. הרי שבכך הוא מתחייב בנפשו, שאפשר שהמזיקים יבואו עליו בשל דברים אלו, והוא היפך ממה ששונה בדברי תורה בשביל להרחיקם מעליו.

יהי רצון שזכותם של ה"אור החיים" הקדוש ובעל ה"זרע שמשון" תעמוד לחיים ברוך בן שורה מעשא

לברכה והצלחה בכל העניינים, ולבריאות איתנה.

"ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה ולאדם לא מצא עזר כנגדו" [ב', כ']

במדרש מובא שהקב"ה העביר לפני אדם הראשון את כל הבהמות והוא קרא שמות. לזה ג'רפה, לזה גמל וכן על זו הדרך, בהמשך אמר הקב"ה לאדם הראשון ולך מה יקראו? השיב להקב"ה לי יקראו אדם כי מאדמה נוצרתי.

שואל הרה"ג ר' דוד אילוז שליט"א בקונטרס 'מרגלא' הרי כל החיות והבהמות גם נוצרו מהאדמה וזה פסוק מפורש "ויצר ה' אלוקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים" [ב', יט], אם כן מדוע להם לא קרא גם אדם? ובמילים אחרות במה האדם יותר דומה לאדמה מאשר החיות?

ומסביר, לאדמה יש שתי מעלות שהאדם קיבל ממנה, ואם ישתמש בהם בחכמה הרי שזה הצלחתו לכל החיים.

היסוד הראשון: באדמה יש כלל: כגודל ההשקעה כך גודל התוצאה. איך שבנאדם משקיע בה כך היא תביא לו פירות, אולם אם לא משקיע בה היא לא תוציא לו כלום, רק קוצים ודרדרים ועשבים. **זה מה שאדם** הראשון אמר "לי ראוי לקרא אדם כי מאדמה נוצרתי", שיש בי את המעלה של האדמה שכגודל ההשקעה כך גודל התוצאה, אם אדם כל היום יתבטל או שישקיע רק בשטויות והבלים אז לא יצא ממנו כלום.

היסוד השני: באדמה ניתן כל הזמן אפשרות להתחדש, יכול להיות היום באדמה קוצים ודרדרים, ומחר גורדי שחקים, מצד אחד עפר וחול ומאידך יכול להפוך לרחובות שלמים. וההתחדשות הזו

לדביו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" [א', א']

שואל ה"אור החיים" הקדוש - מדוע נאמר "בראשית" ולא נאמר 'בראשונה ברא'...?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - שכוח מעשיו הגיד לעמו שהכל ברא הקב"ה בדיבור אחד, בשונה מאדם רגיל שכאשר הוא אומר את המילה שמים הוא צריך להקדים את האות ש' הראשונה לאות מ' האחרונה, אך אצל הקב"ה אינו כן ואין אות אחת הקדימה לחברתה. **וכל זאת הודיע לנו הקב"ה** במילה אחת "בראשית" שאם היה נאמר 'בראשונה ברא' היו מבינים שיש בריאה שניה ויש בריאה שלישית, בו בזמן שהכל נברא בדיבור אחד.

לכן מדוקדק הפסוק "בראשית" שהכל הוא ראשית שלא היה בבריאה חלק מאוחר, אלא הכל ראשית.

הרי לנו עד כמה התורה הקדושה מלאה בחכמה תבונה ודעת וכל אות ומילה מדוקדקת בתכלית השלימות ואין בה אות אחת מיותרת והכל בשביל כוח מעשיו הגיד לעמו.

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

סוף זמן קריאת שמע

של קריאת שמע, י"א רק פס' ראשון, י"א כל פרשה ראשונה, י"א גם פרשה שניה. כ"ה במשנ"ב סימן סג' ס"ק טז' ע"פ פמ"ג. אמנם בב"י בסימן זה הביא רק את שתי השיטות הראשונות, ובלא"ה לגבי פרשה שניה הוא כעין ס"ס ספק דא"ו ספק דרבנן, ואפילו את"ל דאורייתא, שמא הלכה כהגר"א. יש להקפיד לקרא גם פרשה שלישית תוך זמן קריאת שמע. (חובב מדאורייתא כדי להזכיר יציאת מצרים, ומה שצריך לקרא את כולה ואין די בפסוק אחרון, הוא תקנת חז"ל שיש בפרשה זו הזכרת עיד חמש מצוות, כמבואר בגמ' ברכות יב: ומ"מ תיקנו לקרא אותה בזמן ק"ש, גמ' ברכות דף משנ"ב סימן סג' ס"ק טז').

הקורא קריאת שמע בביתו בטרם יחלוף זמן מ"א, ואח"כ הולך לביהכנ"ס בשעה מאוחרת להתפלל, יש להקפיד להניח תפילין כשקורא בביתו, כדי שלא יהיה כמעיד עדות שקר בעצמו. אבל אם יספיק לקרא ק"ש בתפילה בביהכנ"ס לפי זמן הגר"א, רק קורא בביתו כדי לצאת ידי חובה לשיטת הגמ"א, נחלקו הפוסקים אם גם בזה צריך להניח תפילין, היותר מקובל להקל בכה"ג. (משנ"ב נד' סק"ה, ובסימן מו' ס"ק לג' ע"פ גמ' ברכות יד: כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו. מש"כ שאם לא יעבור זמן הגר"א וכו' בתשובות והנהגות ח"ז סימן יג' כתב שצריך להניח תפילין כשקורא בביתו, ובשיה הלכה סימן כה' הביא מהגרש"ז אורבך זצ"ל שאי"צ, וכן עמא דבר. ובשו"ת בית יצחק סימן יז, ובשו"מ תנינא ח"ג סימן עב' התיירו תמיד לקרא ק"ש בלא תפילין, אם מתכנן כמשך היום להניחם, ואתה הראת לדעת כי במשנ"ב המובא בריש ההערה כתב אחרת).

חייב אדם לקרא את שמע ערב ובוקר, כדכתיב "ובשכבך ובקומך". ונמשך זמנה עד סוף שלוש שעות זמניות מהיום. (שזה רבע מהיום, שו"ע סימן נח' סעיף א'). לשיטת הגמ"א (סימן נח' סק"א) השעות מתחשבות מעלות השחר (כשעה ורבע לפני הנץ), לשיטת הגר"א (תנ"ט' סעיף ב') והגר"ז (תמג' סעיף ד') יש לחשב את השעות רק מנץ החמה (נמצא לשיטה זו, סוף זמן ק"ש הוא כארבעים דקות אח"כ). **להלכה יש להחמיר בשל תורה** (אמנם במשנ"ב סימן נח' סק"ד הביא מחלוקת זו ולא הכריע, מ"מ הכלל הפשוט הוא להחמיר בשל תורה. וכן מסקנת אג"מ ח"ז סימן א', אע"פ שצידד להקל בח"א סימן כד', והוסיף שכן מנהג הישיבות, וכ"כ חזו"א סימן יג' סעיפים ג' ד', וכן מטי משמיה באורחות רבינו ח"א עמ' נב' אות קסד. מ"מ אין להכריע בזה בספק דאורייתא. כ"ה לקח"י חוב"ד שם באורחות רבינו ובתשובות והנהגות ח"א סימן נז', בא"ח ש"א וארא ח', ובאול"צ ח"ב פרק ו' תשובה ד' הוסיף שכן מנהג הספרדים, וכ"ה בחיים שאל ח"ב סימן לח' סק"ע, ובהליכות שלמה תפילה פ"ז אות יב' כתב שהמנהג שמקפידים ומורוין על זמן מ"א. אמנם בהליכות ח"א עמ' קו' מצדד שעיקר ההלכה כהגר"א, רק שלענין דא"ו יש להחמיר, ובדרבנן להקל. ובפר"ח ריש סימן נח' סובר מדא"ו מורחה ומדרבנן לכתחילה מעלוה"ש, לכן זמן שריפת חמין כתב בסימן תמג' מעלוה"ש, וקצת פלא איך נסתר זה מעין הבדלה של הליכו"ע שהביא רק מש"כ בסימן תמג').

מי שזמנו דחוק, יכול להקל לקרא רק את פרשה ראשונה תוך זמן המ"א, ואת שתי הפרשיות האחרות יקרא אח"כ מיד. (נחלקו הפוסקים מה החיוב מדאורייתא

תמיד רצית ללמוד בקלות ובהבנה מלאה את דברי ה"אור החיים" הקודש?
תמיד רצית שיהיה לך חלק וזכות בתורתו ובסגולותיו של ה"אור החיים" הקדוש?
רוצה לעשות משהו משמעותי ומיוחד לע"נ יקירך?
רוצה לקבל ישועות מעל הטבע?
עכשיו זו ההזדמנות!!

בס"ד בקרוב מאוד עומד לצאת לאור הספר:
'מתיקות ועריבות התורה' על פניני ה"אור החיים" הקדוש
מחולק ללימוד יומי על סדר פרשיות השבוע ומועדים
הרוצים ליטול זכות וחלק בהדפסת ספר זה יפנו בהקדם למס' 0527151420